

Erstatningsansvarsloven

4. UDGAVE

Med kommentarer af
Jens Møller

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Erstatningsansvarsloven med kommentarer
4. udgave
© 1996 Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden genoptryk eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er
uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Tryk: Narayana Press, Gyllup
Printed in Denmark 1996
ISBN 87-574-3788-2

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse

	109	
	110	
	112	
	114	
	114	
	117	
	118	
	120	
	120	
	120	
	23	
	23	
	24	
	26	
	122	
	122	
	123	
	28	
	28	
	28	
	29	125
	30	125
	30	127
	30	
	31	
	32	
	33	128
	33	128
	34	132
	34	133
	35	
	36	
	36	
	36	133
	37	133
	37	134
	38	
	38	
	38	
	39	

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, fotografisk eller anden reprodicerbar eller
mangfoldiggørelse af denne bog eller dele heraf er
uden forlagets skriftlige samtykke ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret

Tryk: Narayana Press, Gylling

Printed in Denmark 1996

ISBN 87-574-3788-2

Indholdsfortegnelse

<i>Forord</i>	15
<i>Lov om erstatningsansvar</i>	17
<i>Kommentar</i>	23
<i>Indledning</i>	23
1. Formål	23
2. Lovens forarbejder	24
3. Lovens opbygning	26
<i>Kapitel 1. Erstatning og godtgørelse for personskade og tab af forsørger</i>	27
1. Forslagene i Bet. III	28
1.1. Indledning	28
1.2. Flertallets hovedsynspunkter og forslag	28
1.2.1. Opdelingen af erstatningskravet	29
1.2.2. Godtgørelse for varigt mén	30
1.2.3. Individuel erstatning for tab eller forringelse af erhvervsevne	30
1.2.4. Individuel erstatning for tab af forsørger	31
1.2.5. Kapitalisering af erstatningen	32
1.2.6. Begrænsning af erstatningens størrelse	33
1.2.7. Standarderstatning	33
1.2.8. Regulering af erstatningerne	34
1.3. Mindretallets hovedsynspunkter og forslag	34
2. Lovforslaget og den vedtagne lov	35
2.1. Opdelingen af erstatningskravet	36
2.2. Godtgørelse for varigt mén	36
2.3. Erstatning for tab eller forringelse af erhvervsevne	36
2.4. Erstatning for tab af forsørger	37
2.5. Kapitalisering af erstatningen	37
2.6. Begrænsning af erstatningen	38
2.7. Standarderstatning	38
2.8. Regulering og forrentning af erstatningerne m.v.	39

<i>Personskade – § 1</i>	40
1. Indledning	40
2. Helbredelsesudgifter o.lign.	42
3. Andet tab	48
4. Fradrag i erstatningen	53
<i>Tabt arbejdsfortjeneste – § 2</i>	57
1. Indledning	58
2. Hvad ydes der erstatning for?	58
2.1. Lønmodtagere m.v.	58
2.2. Selvstændigt erhvervsdrivende	63
2.3. Børn og unge	66
2.4. Hjemmearbejdende eller medhjælpende ægtefæller eller samlever	67
2.5. Personer uden for arbejdsmarkedet	68
3. Hvor længe ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste?	69
3.1. Kun erstatning indtil skadelidte kan begynde at arbejde igen	69
3.2. Kun erstatning indtil skadelidtes helbredstilstand er blevet stationær	70
4. Fradrag i erstatningen	75
4.1. Løn under sygdom	75
4.2. Dagpenge	76
4.3. Forsikringsydelser	77
4.4. Lignende ydelser	77
4.4.1. Ydelser efter bistandsloven	77
4.4.2. Ydelser efter lov om social pension og ASFL	78
4.4.3. Andre ydelser	79
<i>Svie og smerte – § 3</i>	80
1. Indledning	80
2. Godtgørelsens størrelse	81
3. Hvor længe ydes godtgørelsen?	83
<i>Variigt mén – § 4</i>	87
1. Indledning. Hvad er mén/godtgørelse?	87
2. Fastsættelse af méngraden	90
3. Fastsættelse af godtgørelsen	93
4. Arbejdsskadestyrelsens mén tabel	96

<i>Erhvervsevnetab – §§ 5-9</i>	109
§ 5	110
1. Indledning	112
2. Fastsættelse af erhvervsevnetabsprocent efter ASFL	114
2.1. ASFL's regler om erhvervsevnetab og deres forarbejder ...	114
2.2. Tidspunktet for afgørelsen	117
3. Sammenligning mellem EAL og ASFL	118
4. Hvilke oplysninger kan indhentes, når erhvervsevne- tabsprocenten skal fastlægges?	120
4.1. ASFL	120
4.2. EAL	120
5. Fastlæggelse af erhvervsevnetabsprocent i de enkelte tilfælde	121
5.1. Skadelidte er i arbejde ved sagens afgørelse	122
5.1.1. Skadelidte har genoptaget arbejdet til samme løn som før skaden (eller eventuelt højere løn) ...	122
5.1.1.1. ASFL	122
5.1.1.2. EAL	123
5.1.2. Skadelidte har genoptaget arbejdet hos samme eller anden arbejdsgiver til en løn, der ligger lidt under, men ikke 15% under den tidligere løn, justeret til nuværende lønniveau	125
5.1.2.1. ASFL	125
5.1.2.2. EAL	127
5.1.3. Skadelidte har genoptaget arbejdet hos samme eller anden arbejdsgiver til en løn, der ligger mindst 15% under den tidligere løn, justeret til nuværende lønniveau	128
5.1.3.1. ASFL	128
5.1.3.2. EAL	132
5.2. Skadelidte er ikke i arbejde	133
5.2.1. Skadelidte er raskmeldt og tilmeldt arbejds- anvisningen som arbejdssøgende inden for sit fag eller arbejdsområde og oppebærer arbejdsløshedsunderstøttelse	133
5.2.1.1. ASFL	133
5.2.1.2. EAL	134
5.2.2. Skadelidte er raskmeldt, dvs. får ikke syge- dagpenge, men kan eller mener ikke at kunne påtage sig arbejde inden for sit hidtidige område og kan derfor heller ikke få	

arbejdsløshedsunderstøttelse. Han klarer sig dog på andre måder (familie, hjælp efter bistandsloven)	135
5.2.2.1. ASFL	135
5.2.2.2. EAL	137
5.2.3. Den skadelidte er under revalidering med støtte efter bistandslovens § 43	140
5.2.3.1. ASFL	140
5.2.3.2. EAL	142
5.2.4. Skadelidte er overgået til efterløn, delefterløn, delpension eller social pension	143
5.2.4.1. ASFL	143
5.2.4.2. EAL	144
5.2.5. Den skadelidte er uarbejdsdygtig inden for sit hidtidige arbejdsområde og kan ikke forvente at finde arbejde inden for andre områder, som han kan påtage sig, eller vil i hvert fald have vanskeligt ved at udnytte den erhvervsevne, der måtte være til stede. Der er ingen revalideringsmuligheder	145
5.2.5.1. ASFL	146
5.2.5.2. EAL	150
§ 6	159
1. Indledning	159
2. Kapitalfaktoren	160
3. Nedsættelse af erstatningen	161
3.1. Nedsættelse som følge af alder	161
3.2. Nedsættelse som følge af større dødelighedsrisiko end normalt	162
3.3. Nedsættelse som følge af, at skadelidte afgår ved døden	163
3.4. Nedsættelse i øvrigt	165
4. Eksempler på erstatningsfastsættelsen	168
§ 7	170
1. Indledning	170
2. Årslønfastsættelse efter hovedreglen (§ 7, stk. 1)	171
3. Årslønfastsættelse efter et skøn (§ 7, stk. 2)	172
4. Årslønningen kan højst udgøre 350.000 kr. (§ 7, stk. 3)	178
§ 8	179
1. Indledning	180
2. Hvilke skadelidte er omfattet af bestemmelsen	181
2.1. Børn	181

2.2. Unge under uddannelse	182
2.3. Hjemmearbejdende ægtefæller og samlever	183
3. Erstatningsfastsættelsen	186
4. Eksempler på erstatningsfastsættelsen	191
§ 9	193
<i>Forelæggelse for Arbejdsskadestyrelsen – § 10</i>	196
1. Indledning	196
2. Forholdet mellem EAL § 10 og ASFL § 62	197
3. Skadelidtes medvirken til undersøgelsen	198
4. Aftaler mellem parterne m.v.	199
5. Arbejdsskadestyrelsens vejledning om udtalelser efter EAL § 10	200
<i>Genoptagelse – § 11</i>	202
1. Indledning	202
2. Genoptagelse af afsluttede sager om varigt mén og erhvervsevnetab	204
2.1. Afsluttet sag	204
2.2. Godtgørelse for varigt mén eller erstatning for erhvervsevnetab	204
2.3. Uforudsete ændringer i skadelidtes helbredstilstand, således at skadelidtes méngrad eller erhvervsevnetabsprocent må antages at være væsentlig højere end først antaget	205
2.4. Kun genoptagelse efter begæring af skadelidte	207
2.5. Retsvirkningerne af genoptagelse	207
3. Genoptagelse i andre tilfælde	212
i. Udstykning	212
<i>Tab af forsørger m.v. – § 12</i>	215
1. Indledning	215
2. Begravelsesudgifter	217
3. Erstatning for tab af forsørgelse	218
3.1. Separerede og fraskilte ægtefæller m.v.	218
3.2. Stedbørn og plejebørn m.v.	219
3.3. Andre nærtstående personer	220
3.4. Andre udgifter	220
3.5. Fastsættelse af erstatningen	221
<i>Erstatning til ægtefælle eller samlever – § 13</i>	222
1. Indledning	222

2. Hvem er omfattet af bestemmelsen	226
2.1. Ægtefæller	226
2.2. Samlevere	228
3. Erstatningsfastsættelsen	230
3.1. Hovedreglen § 13, stk. 1, 1. pkt.	230
3.2. Minimumserstatning – 225.000 kr., § 13, stk. 1, 2. pkt.	231
3.3. Nedsættelse af erstatningen som følge af alder. § 13, stk. 2	233
3.4. Nedsættelse af erstatningen i andre tilfælde	234
3.5. Nedsættelse som følge af ydelser efter ASFL	237
<i>Forsørgertabserstatning til børn – § 14</i>	239
1. Indledning	239
2. Hvem er omfattet af bestemmelsen	240
3. Erstatningsfastsættelsen	241
3.1. Hovedreglen EAL § 14	241
3.2. Nedsættelse af erstatningen	254
<i>Regulering af erstatnings- og godtgørelsesbeløb – § 15</i>	256
1. Indledning	256
2. De regulerede beløb	257
3. Skadestidspunktet afgørende for niveauet. § 15, stk. 3	264
3.1. For hvilke beløb er skadestidspunktet afgørende?	264
3.2. Hvad forstås ved skadestidspunktet?	265
<i>Forrentning – § 16</i>	269
1. Indledning	269
2. Rentebetaling efter EAL § 16	270
2.1. Hvilke erstatningsposter omfatter bestemmelsen?	270
2.2. »Udmåling« af renten m.v.	271
3. Rentebetaling i andre tilfælde	274
<i>Regres mod den erstatningsansvarlige – § 17</i>	277
1. Indledning	278
2. Hvornår opstår der spørgsmål om regres?	280
3. I hvilket omfang er der regres?	281
3.1. Private sygeforsikringsforeninger	281
3.2. Privat bistand	281
3.3. Arbejdsgiverens regres for dagpenge og sygeløn m.v.	283
3.3.1. Alledet krav	283

3.3.2. Dagpengerefusion nedsætter kravet	284
3.3.3. Der skal være lidt et tab	284
<i>Overførelse m.v. af erstatnings- og godtgørelseskrav – § 18</i>	287
1. Indledning	288
2. Overdragelse. EAL § 18, stk. 1	288
3. Kreditorforfølgning	290
3.1. Retsplejelovens § 513	290
3.2. Hvilke krav omfatter bestemmelsen?	290
3.3. Kreditorbeskyttelsens omfang	291
4. Arv. EAL § 18, stk. 2	293
5. Ægtefælleskifte. EAL § 18, stk. 3	295
<i>Kapitel 2. Erstatningsansvar for skade, der er dækket af forsikring</i>	301
1. Forslagene i Bet. II	301
2. EAL-lovforslaget	303
<i>§ 19</i>	307
1. Indledning	308
2. Ikke erstatningsansvar hvis skaden er dækket af en tingsforsikring eller en driftstabsforsikring	308
2.1. Tingsforsikring eller driftstabsforsikring	308
2.2. Skaden skal være dækket af en forsikring	310
2.3. »... er der ikke erstatningsansvar ...«	312
3. Erstatningsansvar ved forsæt eller grov uagtsomhed	314
4. Erstatningsansvar ved udøvelse af offentlig eller erhvervsmæssig virksomhed eller virksomhed, der kan ligestilles hermed	321
5. Arbejdstagers erstatningsansvar, hvis skaden er dækket af forsikring	324
5.1. Skaden skal være dækket af en forsikring	324
5.2. Ansvaret skal være omfattet af DL 3-19-2	325
5.2.1. Indledning	325
5.2.2. Hvilke personer (medhjælpere/arbejdstagere)	325
5.2.3. Hvilke handlinger	328
<i>§ 20</i>	332
1. Indledning	332
2. Hvem kan være selvforsikrer efter § 20?	333
3. Hvornår foreligger selvforsikring?	336
4. Retsvirkningen af selvforsikring	338

§ 21	340
1. Indledning	340
2. Færdselslovens erstatningsregler	341
3. Luftfartslovens erstatningsregler	343
4. Sølovens erstatningsregler	344
§ 22	346
1. Indledning	346
2. Regres ved skadesforsikring	347
3. Regres ved personforsikring	348
<i>Kapitel 3. Forskellige bestemmelser</i>	351
<i>Arbejdstagers erstatningsansvar – § 23</i>	352
1. Indledning	353
2. Hvem er arbejdstager?	354
3. Arbejdstagerens erstatningsansvar, hvis arbejdsgiveren har betalt erstatning til skadelidte	354
4. Arbejdstagerens erstatningsansvar, hvis arbejdsgiveren ikke har betalt erstatning til skadelidte	356
5. Arbejdstagerens erstatningsansvar over for arbejdsgiveren i øvrigt	358
6. Lempelsesregler i anden lovgivning	359
6.1. Lovene om aktieselskaber og anpartsselskaber	359
6.2. Lov om kommunernes styrelse	361
<i>Almindelig lempelsesregel – § 24</i>	362
1. Indledning	363
2. Lempelse af skadevolderens erstatningsansvar	366
2.1. Lempelse, hvis ansvaret er urimeligt tyngende	367
2.1.1. Skadevolderens økonomiske forhold	367
2.1.2. Andre forhold af betydning for lempelse	370
2.1.2.1. Skadens størrelse	370
2.1.2.2. Ansvarets beskaffenhed	371
2.1.2.3. Skadelidtes interesse	374
2.1.2.4. Foreliggende forsikringer	375
2.1.2.5. Omstændighederne i øvrigt	375
2.2. Lempelse under ganske særlige omstændigheder	376
3. Lempelse ved medvirken	377
3.1. Indledning	377
3.1.1. Almindelige medvirkensregler	377

3.1.2. EAL § 24, stk. 2. Oversigt	379
3.2. Lempelse, hvis nedsættelse eller bortfald af erstatning er urimeligt tyngende, eller der foreligger ganske særlige omstændigheder	379
4. Lempelse ved gensidig skadesforvoldelse	381
<i>Flere erstatningsansvarlige – § 25</i>	383
1. Indledning	383
2. Regres, hvis der foreligger ansvarsforsikring	384
3. Regres, hvis der ikke foreligger ansvarsforsikring	387
4. Regresregler i anden lovgivning	390
5. Gennemførelse af regres. Processuelle bestemmelser	391
<i>Godtgørelse for tort – § 26</i>	393
1. Indledning	393
2. Fastsættelse af godtgørelse. Retspraksis	396
2.1. Ærekrænkelser o.lign.	396
2.2. Frihedsberøvelse	398
2.3. Sædelighedsforbrydelser	398
2.4. Voldsforbrydelser	400
2.5. Andre tilfælde	403
<i>Fravigelse af lovens regler – § 27</i>	404
1. Indledning	404
2. Aftaler til ugunst for den erstatningsberettigede	405
3. Aftaler til ugunst for den erstatningsansvarlige	407
<i>Kapitel 4. Ikrafttrædelsesbestemmelser m.v.</i>	409
§ 28	410
1. Indledning	410
2. Skadestidspunktet	410
3. Erstatning og godtgørelse for skader indtrådt inden den 1. oktober 1984	411
§ 29	413
§ 30	414
1. Indledning	415
2. Ydelser efter ASFL, der kan medføre fradrag i erstatning efter EAL	416

2.1. Personkredsen m.v.	416
2.2. Dagpenge efter dagpengeloven	416
2.3. Sygebehandling, optræning og hjælpemidler	416
2.4. Erstatning for tab af erhvervsevne	417
2.5. Erstatning for varigt mén	418
2.6. Overgangsbeløb til efterladte ved dødsfald	418
2.7. Erstatning for tab af forsørger	419
2.7.1. Ægtefælle og dermedigestillet efterladt	419
2.7.2. Børn	419
3. Omsætning af løbende ydelser til kapitalbeløb efter ASFL	420
4. Oversigt over erstatning og godtgørelse efter EAL set i forhold til ASFL	426
5. Patientforsikringsloven	428
§ 31	429
§ 32	430
<i>Bilag 1. Justitsministerens besvarelser af Retsudvalgets spørgsmål</i> ..	431
<i>Bilag 2. Arbejdsskadeforsikringsloven</i>	454
<i>Bilag 3. Arbejdsskadestyrelsens vejledning om erstatning for tab af erhvervsevne</i>	469
<i>Forkortelser</i>	513
<i>Domsregister</i>	517
<i>Sagregister</i>	530

Forord

Erstatningsansvarsloven trådte i kraft den 1. oktober 1984.

1. udgave af kommentaren til loven udkom i 1985 og var udarbejdet på grundlag af lovens forarbejder, og den foreliggende teori og praksis var inddraget i det omfang, den måtte antages at ville få betydning efter lovens gennemførelse.

I denne foreliggende 4. udgave er indarbejdet praksis (herunder Arbejdsskadestyrelsens praksis) og teori, der er fremkommet siden lovens gennemførelse. Som bilag er endvidere bl.a. medtaget arbejdsskadeforsikringsloven samt en central vejledning om loven.

Hovedsigtet med kommentaren er fortsat at give en fremstilling, der kan anvendes af praktikere. For at lette overblikket – og dermed forståelsen af reglerne – er der ved kommentaren til de enkelte bestemmelser en indledning, der kortfattet beskriver indholdet af bestemmelsen og baggrunden for den. Kommentaren til hver enkelt bestemmelse er inddelt i mindre underafsnit, og der er ved hver enkelt bestemmelse en oversigt over denne inddeling. Fremstillingen har herefter nærmest karakter af en håndbog i »personskadeerstatningsret« og »forsikringserstatningsret«, og det er håbet, at den også kan danne grundlag for undervisning i emnet. Bogen er forsynet med et udførligt sag- og domsregister. For så vidt angår domme er alle relevante trykte afgørelser medtaget. Endvidere er visse utrykte landsretsdomme medtaget, medens utrykte domme iøvrigt kun undtagelsesvis er medtaget.

I forbindelse med udarbejdelsen af denne udgave har jeg overvejet i et vist omfang at udelade omtale af ældre litteratur og praksis. Jeg er imidlertid afstædt herfra, idet en gennemlæsning af nyere domme (redaktionsnoterne) viser, at denne litteratur og praksis rent faktisk fortsat tillægges betydning.

Tak til stud.jur. Peter Nisbeth, der har ydet bistand ved udarbejdelse af kommentaren.

Oktober 1995

Jens Møller